

Handreiking sociale veiligheid – Student Life and International Mobility (SLIM)

In dit document wordt aandacht gegeven aan het erkenningsreglement voor studentenorganisaties en de daaraan gekoppelde gedragscode die in 2019 door het CvB is vastgesteld. We gaan in dit document verder in op het thema sociale veiligheid, dat een onderdeel uitmaakt van deze gedragscode. Daarnaast geeft dit document een uitwerking over de rol van de vertrouwenscontactpersoon (VCP) binnen een studentenorganisatie én is er een uitgebreid naslagwerk voor besturen zodat zij met het onderwerp sociale veiligheid en gewenste omgangsvormen zelf aan de slag kunnen binnen de organisatie.

Pagina 1. Gedragscode studentenorganisaties

Pagina 3. Meldprocedure incidenten

Pagina 4. De vertrouwenscontactpersoon (VCP)

Pagina 6. Aanstelling en training van de VCP

Pagina 7. Ondersteuning voor de VCP

Pagina 8. Tips en naslagwerk voor studentbesturen

Gedragcode studentenorganisaties

Voor wie?

Besturen van erkende studentenorganisaties tekenen [de gedragcode](#) zoals vastgesteld door het college van bestuur. Dit gebeurt nu **elke drie jaar** bij de verplichte erkenning en toetsing óf **tussentijds** bij studentenorganisaties die een nieuwe erkenning aanvragen. In de gedragcode worden de normen en waarden van de betrokken partijen bevestigd. De gedragcode wordt actief onderschreven door zowel de Radboud Universiteit als de studentenorganisaties.

Waarom een gedragcode?

De gedragcode is preventief van aard en moedigt goed gedrag aan. Daarnaast kunnen partijen elkaar aanspreken op gedragingen die niet overeenkomen met hetgeen in de gedragcode is bepaald.

Als er sprake is van gedrag dat niet overeenkomt met hetgeen in deze gedragcode is bepaald en deze gedraging heeft mogelijk consequenties voor de erkenning aan de studentenorganisatie, vindt altijd eerst een gesprek plaats voordat de consequentie wordt bepaald.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van een organisatie streeft ernaar dat de principes uit deze gedragcode bekend zijn bij de leden van de studentenorganisatie en dat deze worden toegepast en nageleefd binnen de context van de studentenorganisatie. Voorbeelden van het onder de aandacht brengen van de gedragcode onder leden:

- Tijdens de introductieweek of ontgroening van de studentenorganisatie;
- Tijdens een themabijeenkomst of ALV;
- De ondertekende gedragcode publiceren op de website;
- De ondertekende gedragcode meesturen met het inschrijfformulier van de eigen organisatie.

De rol van de universiteit

Student Life and International Mobility streeft ernaar dat de gedragcode bekend is bij alle studentbesturen. De Radboud Universiteit en de erkende organisaties bespreken de gedragcode jaarlijks aan het begin van het bestuursjaar zodat bewustwording wordt gecreëerd en naleving wordt gestimuleerd.

Meldprocedure incidenten

Als er sprake is van gedrag dat niet overeenkomt met hetgeen in deze gedragscode is bepaald en deze gedraging heeft mogelijk consequenties op de erkenning aan de studentenorganisatie, vindt altijd eerst een gesprek plaats voordat de consequentie wordt bepaald.

Het melden van een incident gaat niet in tegen de AVG. Door het melden van incidenten kan de Radboud Universiteit meedenken bij het beperken van de schade. Het is mogelijk om de melding te anonimiseren.

Bij '**immateriële schade**', zoals ongewenste omgangsvormen, lichamelijke of psychische schade, wordt er door het bestuur van een studentenorganisatie contact gezocht met de vertrouwenspersonen van de Radboud Universiteit. Deze kunnen, mits dat noodzakelijk is na het vertrouwelijke gesprek, contact opnemen met het hoofd Student Life and International Mobility om kort verslag uit te brengen. Contact opnemen kan via vertrouwenspersonen@ru.nl.

Bij aanzienlijke '**materiële schade**', schade die in geld is uit te drukken, neemt een bestuur direct contact op met Student Life and International Mobility. Medewerkers van het team kunnen meedenken en/of de melding doorzetten naar het hoofd van SLIM of het hoofd van Student Affairs. Contact opnemen kan door te mailen naar slim@ru.nl of direct contact op te nemen met Charissa van Mourik, hoofd SLIM, charissa.vanmourik@ru.nl.

De vertrouwenscontactpersoon (VCP)

Wat is een vertrouwenscontactpersoon?

Als vertrouwenscontactpersoon ben je het eerste aanspreekpunt voor leden van je organisatie die een melding willen maken. Dit kan een melding zijn over pestgedrag, intimidatie, grensoverschrijdend gedrag, zowel seksueel als agressie, en discriminatie. De VCP voert een persoonlijk, vertrouwelijk gesprek en verwijst door mits dat nodig is, naar een vertrouwenspersoon van het [Centrale Team VP](#). De VCP heeft dus een signalerende en ondersteunende rol binnen de vereniging.

Wie moet de rol van VCP op zich nemen?

Criteria voor een VCP

- Integer
- Onafhankelijk
- Heeft levenservaring
- Toegankelijk
- Empathisch
- Luistervaardig
- Onpartijdig
- Heeft vertrouwen van de betrokkenen
- Voor langere tijd beschikbaar

Bij voorkeur is een VCP iemand die empathisch is, iemand die kan luisteren en waarbij iedereen zich prettig en veilig voelt. Sommige verenigingen kiezen er daarom voor om zowel een mannelijk als vrouwelijk VCP aan te nemen, of iemand die non-binair is. Ook kan het goed zijn om te kijken naar afkomst, leeftijd, geloofsovertuiging, karakter etc. Bij voorkeur is een VCP **géén** (huidig) bestuurslid. Soms is de keuze om dit wel te doen ook begrijpelijk, bijvoorbeeld bij een kleine vereniging waar het moeilijk is een ander actief lid in te schakelen. Het is niet nodig dat de VCP iemand is die een prominent lid is, ouderejaars en/of bekend binnen de vereniging. Dat kan juist intimiderend werken. Waar mogelijk is een VCP een externe of oud-lid zodat er weinig banden zijn met de huidige lichte, wel met kennis van de vereniging, maar met genoeg afstand. Een VCP moet het vermogen hebben om op zichzelf te reflecteren. Daarnaast moet een VCP de wil hebben om samen te werken en tijdig hulp te vragen bij de VP van het centrale team. Een VCP moet niet alles alleen

willen oplossen, maar vooral erop gericht zijn om collega-studenten op het juiste spoor te zetten. Empathisch en daadkrachtig tegelijk!

Waarom is het van belang om een vertrouwenscontactpersoon te hebben?

Een VCP is van belang omdat je je ontzettend alleen kunt voelen als melder. De stap naar het aanspreken van iemand, een melding doen of een klacht indienen is vaak heel groot. Dan kun je iemand nodig hebben die naast je staat. Iemand die in vertrouwen een luisterend oor biedt en meedenkt over eventuele vervolgstappen. En meedenkt over wat goed voelt voor jou, als melder. De VCP is in die zin een laagdrempelig aanspreekpunt binnen de vereniging.

Wat is het verschil met een 'gewone' vertrouwenspersoon?

Een vertrouwenscontactpersoon is er voor de eerste opvang. Het is het eerste, kortdurende, laagdrempelige contact wat een melder heeft. De vertrouwenspersoon is degene die na de eerste opvang benaderd kan worden voor verdere ondersteuning en/of begeleiding van de melder wanneer dit nodig is.

Wat zijn de taken van de VCP, en wat niet?

- Opvang en begeleiding van melders;
- Signaleren/ adviseren aan bestuur;
- Samenwerkingsrelatie met de VP van het centrale RU-team;
- Informeren aan leden over VP en beleid;
- Betrokkenheid bij of opstellen van jaarverslag.

Je werkt vertrouwelijk tenzij de melding om een strafbaar feit gaat, er acuut gevaar of gewetensnood is, of wanneer het een minderjarige betreft. In deze situatie moet een VCP doorverwijzen of nauw samenwerken met een VP uit het centrale team. In [deze](#) video van van Oss en Partners wordt kort uitleg gegeven over de rol van de vertrouwenspersoon. Tijdens de basistraining krijgen VCP hier uitgebreid uitleg over.

Is het verplicht een VCP te hebben? Wat als er bij kleinere verenigingen niemand is die deze rol op zich wil nemen?

Nee, het is niet verplicht een VCP te hebben, maar we raden het wel aan. We proberen bij de koepels en kleinere verenigingen mee te denken over deze vraag. Het is bijvoorbeeld voor te stellen dat kleinere verenigingen samen gaan werken, en gezamenlijk één of twee VCP aanstellen. Het is wat ons betreft ook een goed idee als er vanuit koepels VCP

aangesteld worden zodat lidverenigingen daar terecht kunnen. Daarnaast kunnen studentleden óók altijd aankloppen bij de [RU](#) als er iets aan de hand is.

Het aanstellen van de VCP

Zoals hierboven al genoemd wordt, is het niet verplicht, maar wel **wenselijk** om een VCP binnen je studentenorganisatie te hebben. De VCP is een laagdrempelig contact binnen de eigen organisatie. Diegene kan signalen opvangen van wat er speelt en bij ernstige situaties direct doorverwijzen.

Daarnaast zit deze vertrouwenscontactpersoon in een intervisiegroep (nog op te richten) met andere vertrouwenscontactpersonen en doet op deze manier kennis op hoe om te gaan met het thema sociale veiligheid en gewenste omgangsvormen. De vertrouwenscontactpersoon kan daarom binnen de organisatie iemand zijn die het gesprek over onderlinge sociale veiligheid gaande houdt.

Om deze reden kan het wenselijk zijn, zeker bij grote organisaties, om twee vertrouwenscontactpersonen te benoemen.

Het bestuur van de organisatie kan bij het aanstellen van een nieuwe vertrouwenscontactpersoon een aantal stappen doorlopen:

- Het gesprek over sociale veiligheid binnen de organisatie op gang brengen. Dit kan door middel van een themabijeenkomst, een training of voorlichting, een ALV, een vragenlijst of op andere manieren. Het is belangrijk dat leden zich betrokken voelen bij het onderwerp en begrijpen waarom het van belang is hier een gesprek over te voeren.
- Het bestuur kan voortvloeiend hieruit, wellicht samen met een (nieuwe) commissie, regels opstellen of aanscherpen op het vlak van sociale veiligheid. Denk hierbij aan gedragsregels rondom inclusiviteit, racisme, het creëren van een veilige omgeving én het aanstellen van een VCP.
- Het bestuur kan een sollicitatieprocedure opstellen bij de zoektocht naar een VCP, mogelijk eenzelfde procedure als bij de zoektocht naar nieuwe bestuursleden. Hierbij wordt er een oproep geplaatst voor (oud)leden of zelfs externen om zich te melden als zij interesse hebben de rol van VCP te vervullen. Het bestuur kiest vervolgens de (twee) VCP die volgens hen (en eventueel een commissie) het best in deze rol past.
- De VCP wordt voorgesteld aan de studentenorganisatie en volgt bij voorkeur een basistraining die vanuit SLIM georganiseerd wordt.

Ondersteuning voor de VCP

Basistraining VCP

De VCP heeft de mogelijkheid om tijdens het collegejaar een basistraining voor vertrouwenscontactpersonen te volgen. Deze training wordt verzorgd door Student Life and International Mobility in samenwerking met een trainer. De basistraining bestaat uit twee dagdelen van elk 3 uur en een e-learning die voor langere tijd beschikbaar blijft. Daarnaast ontvangen degenen die de basistraining voltooien een bewijs van deelname. Bij beide dagdelen van de training wordt er gewerkt in een kleine groep personen zodat er veel interactie plaatsvindt.

- Dagdeel 1:
 - Waarom een VCP?;
 - Wat zijn de taken van een VCP?;
 - Binnen welke kaders werkt een VCP?;
 - Hoe ga je als VCP te werk?;
 - Casussen bespreken;
 - Actuele voorbeelden.

- Dagdeel 2:
 - De basiselementen van een gesprek;
 - Gesprekstechniek;
 - Gespreksvaardigheden;
 - Aan de slag met de trainingsacteur.

- E-learning: een online-omgeving waar de VCP informatie kunnen opzoeken en kunnen oefenen.

Intervisie met VP van de Radboud Universiteit

De vertrouwenspersonen van de Radboud Universiteit zullen aan de VCP van studentenorganisaties intervisie gaan aanbieden.

Tijdens intervisie, met collegae vertrouwenscontactpersonen, ga je de voor jou lastige vraagstukken binnen een vastgestelde structuur uitdiepen, in een op reflectie gericht leerproces, om tot inzicht en oplossingen te komen en je eigen professionaliteit te vergroten. Je leert van elkaars vraagstukken en verwerft inzicht in je eigen handelen.

Tips voor studentbesturen

- Stel een advisory board of commissie in. Deze commissie kan het bestuur informeren en adviseren over beleidsvraagstukken rondom sociale veiligheid en betrokken zijn bij de sollicitatieprocedure van een VCP.
- Voor vragen rondom reglementen en statuten kan je contact opnemen met een notaris of een van de vele rechtswinkels in Nijmegen. Zij kunnen je kosteloos ondersteunen bij vragen. Ook Iriszorg of de lokale GGD zijn welwillend om te ondersteunen bij vraagstukken rondom beleid op deze thema's.
- Richt een werkgroep op die zich bezighoudt met vraagstukken die te maken hebben met de onderwerpen uit de gedragscode, zoals sociale veiligheid, maar ook duurzaamheid en alcoholbeleid.
- Zoek contact met collega-bestuurders om van elkaar te leren! Wie weet hebben andere besturen goede tips die je kan meenemen in je eigen beleid.
- Bij vragen kan je altijd contact opnemen met SLIM via slim@ru.nl

Naslagwerk voor studentbesturen

Naast de gedragscode en deze handreiking, zijn er ook enkele websites, campagnes en documenten waar studentbesturen informatie kunnen vinden. Als bestuur kan je bepaalde informatie bijvoorbeeld een plek geven op de eigen website zodat leden deze informatie ook kunnen terugvinden. Of je kan als bestuur contact opnemen met de genoemde instanties en organisaties om workshops of trainingen afgestemd op jouw organisatie te regelen.

- **Regeling ongewenste omgangsvormen Radboud Universiteit**

De universiteit werkt sinds april 2021 met een [regeling ongewenste omgangsvormen](#). Deze regeling is vastgesteld voor studenten en medewerkers van de Radboud Universiteit.

- **Vertrouwenspersonen van de Radboud Universiteit**

De universiteit werkt sinds enkele jaren met een [team vertrouwenspersonen](#). Deze vertrouwenspersonen zijn benaderbaar voor iedere student aan de universiteit.

- **Statement Sociale Veiligheid – Universiteiten van Nederland 2019**

In 2019 hebben de Universiteiten van Nederland een [statement](#) over sociale veiligheid uitgebracht. *'De Nederlandse universiteiten staan voor een veilige omgeving voor hun*

studenten, medewerkers en bezoekers. Collegialiteit, integriteit, gelijkwaardigheid, respect, openheid en aandacht voor de ander staan hoog in het vaandel van de Nederlandse universiteiten. Elke vorm van ongewenst gedrag, zoals seksuele of andere vormen van intimidatie, agressie, pesten of discriminatie, is voor de Nederlandse universiteiten onaanvaardbaar.'

- [Artikel in het Algemeen Nijmeegs Studentenblad](#)

Begin 2022 heeft het [Algemeen Nijmeegs Studentenblad](#) aandacht gegeven aan de stijgende interesse voor het thema sociale veiligheid en de trainingen voor vertrouwenscontactpersonen.

- [Voorbeeld webpagina VCP: Vegan Student Association](#)

De [Vegan Student Association](#) kent een speciale webpagina op hun website, speciaal ingericht voor de vertrouwenscontactpersonen van de vereniging. Laat deze pagina als een voorbeeld dienen voor je eigen vereniging om een toegankelijk plek te creëren waar leden informatie kunnen vinden over de VCP en de regels omtrent sociale veiligheid.

- [Campagne 'Ben je oké?'](#)

De '[Ben je oké](#)' campagne van Rutgers, het kenniscentrum voor seksualiteit en seksuele gezondheid, is bedoeld om seksueel ongewenst gedrag bespreekbaar te maken in het studentenleven en binnen je studentenorganisatie. Op de website vind je verschillende linkjes naar organisaties zoals Sex Matters die [workshops](#), en trainingen geven. Denk bijvoorbeeld aan een 'social safety' training voor besturen en commissieleden, of seksuele voorlichting voor de gehele vereniging. Daarnaast kunnen besturen ook een [checklist](#) en instructiekaart downloaden om op te hangen binnen de verenigingsruimte.

- [Campagne 'Zin? Lekker? Fijn?'](#)

De campagne '[Zin? Lekker? Fijn?](#)' van Sense, het centrum voor seksuele gezondheid is bedoeld om de wensen en grenzen rondom seksualiteit bespreekbaar te maken.

- [Campagne '#stoptheshame'](#)

De campagne '#stoptheshame' van het Centrum Seksueel Geweld (CSG) gaat over het bespreekbaar maken van seksuele intimidatie of seksueel misbruik en duidelijk te maken waar iemand hulp kan zoeken. Studentenorganisaties kunnen op de website een [toolkit](#) downloaden.

- **Training Active Bystander**

[De Active Bystander Training Company](#) geeft trainingen over het bestrijden van antisociaal gedrag. Je krijgt handvatten om onacceptabel gedrag te bestrijden, ook het gedrag dat in de loop van de tijd genormaliseerd is.

- **Gelijkspel**

[Gelijkspel](#) is een voorlichting over het seksuele 'spel' vóór en door studenten. Door in gesprek te gaan met de studenten worden taboes doorbroken en wordt er inzicht gegeven over verschillende onderwerpen binnen de seksuele cultuur van het studentenleven; zoals bijvoorbeeld het herkennen en aangeven van grenzen. Dit gebeurt aan de hand van casussen en een toolkit: de *spelregels*.

- **Fairspace**

[Fairspace](#) werkt als organisatie aan een veilige en inclusievere (openbare) ruimte voor iedereen. Dit doen ze door middel van workshops en trainingen, zoals een workshop 'omstander-interventie'.

- **GGD Gelderland-Zuid – Regio Nijmegen**

De [GGD in de regio Nijmegen](#) staat open voor samenwerkingen met studentenorganisaties. Zij hebben de expertise in huis om voorlichtingen en trainingen te verzorgen over (seksuele) omgangsvormen, consent, sociale veiligheid en inclusiviteit. Neem contact op om dit voor jouw organisatie te regelen.

- **DEI - Ambassadeurs**

De Radboud Universiteit heeft een opleidingsprogramma voor Diversity, Equity and Inclusion ambassadeurs. Dit zijn studenten die opgeleid worden om voorlichting te geven aan ieder die dat wil over het thema diversiteit en inclusie. Check de [website](#) voor meer informatie om een voorlichting aan te vragen óf om jezelf op te geven voor het programma.